

Svar på skriftligt spørgsmål om att återta nedskärningarna i finansieringen av kultursektorn

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 293/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Marko Kilpi /saml:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att nedskärningarna i finansieringen av kultursektorn ska slopas och en stärkning av finansieringen för kultur ska inledas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Största delen av finansieringen för konst- och kultursektorn härrör från biljettintäkter och andra avgifter som besökare betalar. Näst mest finansieras sektorn av kommunerna. Staten är den tredje största finansiären av konst och kultur med totalt 581 miljoner euro per år (BP 2021), om statsfinansieringen på sammanlagt cirka 86 miljoner euro som anvisas till grundläggande konstundervisning inräknas. Utan finansieringen för grundläggande konstundervisning uppgår det totala beloppet på anslaget i avsnitt 29.80 Konst och kultur i stadsbudgeten för 2021 till 493 miljoner euro.

Andelen för vinstmedel från penningspelsverksamhet har vanligen uppgått till något över hälften, 51–53 procent av anslaget för konst och kultur i statsbudgeten. Den resterande delen uppgörs av allmänna budgetmedel.

Veikkaus Ab intäktsför i budgeten årligen en summa som uppskattas motsvara den berörda räkenskapsperiodens vinst för bolaget. Intäktsföringen i statsbudgeten fördelas vidare enligt de förhållanden som föreskrivs i lotterilagen i huvudklasserna för undervisnings- och kulturministeriet (53 %), social- och hälsovårdsministeriet (43 %) och jord- och skogsbruksministeriet (4 %).

Även lotterilagen innehåller bestämmelser om allokeringen av den andel som intäktsförs i undervisnings- och kulturministeriets huvudklass. Enligt lotterilagen är andelen för konst 38,5 procent, idrott 25 procent, vetenskap 17,5 procent och ungdomsarbete 9 procent. Resterande 10 procent allokeras till ovannämnda verksamhetsområden i praktiken enligt ovannämnda fördelningsförhållanden.

Veikkaus Ab:s intäktsföring till staten ökade länge måttligt. Sammanlagt uppgick intäktsföringen av Veikkaus Ab, Raha-automaattiyhdistys ry och Fintoto Oy för första gången till över en miljard euro 2016, då beloppet uppgick till 1,039 miljarder euro. Även under de första åren för det nya Veikkaus Ab 2017–2019 fortsatte intäktsföringen på över en miljard fram till 2020 då den sjönk till 680 miljoner euro, vilket var 34 procent mindre än 2019. Orsakerna till detta var att avkastningen från penningspel fortsatt att minska i flera år, den digitala konkurrensen blivit hårdare,

begränsningar införts för spelare, detaljhandeln förändrats strukturellt, spelande på utplacerade spelautomater minskat och att det sociala godkännandet för spelande ifrågasätts mer än tidigare. Dessutom har covid-19-epidemin lett till en nedgång i avkastningen och prognoserna för avkastningen.

I statsbudgeten för 2021 kompenserar staten för Veikkaus minskade intäktsföring till fullt belopp jämfört med nivån på intäktsföringen 2019. Den 29 april 2021 fattade regeringen i förhandlingarna om planen för de offentliga finanserna för 2022–2025 ett beslut om att kompensera den minskade intäktsföringen med totalt 355 miljoner euro år 2022 och totalt 305 miljoner euro år 2023. Den minskade intäktsföringen kompenseras på två sätt, genom att öka ramfinansieringen och minska lotteriskatten.

Inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde uppgår compensationen till totalt cirka 174 miljoner euro år 2022 och till cirka 161 miljoner euro år 2023. Trots compensationen minskar finansieringen för konst, idrott, ungdomsverksamhet och vetenskap med 41 miljoner euro 2022 och med cirka 54 miljoner euro 2023 jämfört med statsbudgeten för i år. Enligt fördelningsförhållandena fördelas minskningen enligt följande 2022: 17,5 miljoner för konst, 11,4 miljoner för idrott, 8 miljoner för vetenskap och 4,1 miljoner euro för ungdomsarbete. Beslut om närmare allokeringar fattas som en del av regeringens budgetproposition för 2022.

I sina förhandlingar den 29 april 2021 fattade regeringen ett beslut om en riktlinje, enligt vilken det fortsatta arbetet för beredningen av en ny och hållbar finansieringsmodell för instanser som finansieras av vinstmedel från penningspelsverksamhet ska inledas omedelbart. Avsikten är att genomföra reformen från och med 2024 och att fatta beslut om reformen senast vid utgången av 2021.

Regeringen har i sitt ovannämnda beslut av 29 april 2021 beslutat att stöda konst och kultur även genom att reservera 15 miljoner euro för 2022 för kapitalisering av en fond för att stödja den kreativa sektorn och kulturverksamheten.

Regeringen stärker verksamhetsområdet för kultur med finansiering från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Finlands program för hållbar tillväxt: Den preliminära planen för återhämtning och resiliens, innehåller ett stöd för förnyelse av den kulturella och kreativa sektorn (strukturstöd för företag inom den kreativa sektorn och evenemangsbranschen för genomförandet av pilotprojekt samt strukturstöd för företag och samfund inom den kulturella och kreativa sektorn för framtagning av innovativa modeller för service, produktion och verksamhet och för stärkande av aktörernas internationella konkurrenskraft), som uppgår till totalt 40 miljoner euro. Finland lämnar sin slutliga återhämtnings- och resiliensplan till EU i maj 2021.

Kultur har framhållits starkt under beredningen av EU:s finansieringsram för 2021–2027 och budgeten för programmet Kreativa Europa har mer än fördubblats jämfört med föregående finansieringsperiod. Tilldelningen för deltagare från Finland från Kreativa Europa under 2014–2020 uppgick till nästan 19 miljoner euro dvs. 1,3 procent av programmets totala budget. Det kan uppskattas att tilldelningen under 2021–2027 kommer att uppgå till kring 40 miljoner euro.

Åtgärder för kultur ingår även i EU:s strukturfondsprogram för Finland 2021–2027 som börjar i september 2021. På hösten 2021 börjar temat för innovationskompetens inom den kreativa och kulturella sektorn som ett riksomfattande strukturfondstema till vilket 14 miljoner euro ska allokeras. Målet är ett närmare samarbete med näringslivet, läroanstalter och aktörer inom forskning för att förnyandet av kompetens ska svara på snabbt föränderliga kompetensbehov (inkl. pandemier, klimatförändringar) på grund av förändringar i närings- och arbetslivet och omvärlden. Inom temat ska uppkomsten av en servicehelhet inom den kreativa sektorn stödjas för att diversifiera näringsstrukturen samt kunskandet om innovationer, digitalisering och klimatförändringar främjas inom konst- och kultursektorn.

Covid-19-viruset har haft en stor inverkan på konst- och kultursektorn. Regeringen har från början av pandemin på våren 2020 stött sektorn för konst och kultur genom anslag i flera tilläggsbudgetar. År 2020 beviljades stöd på totalt 110 miljoner euro utifrån fyra olika tilläggsbudgetar. I den första tilläggsbudgeten för 2021 ingick tilläggsfinansiering på 20 miljoner euro för konst och kultur. I den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2021, som för närvarande behandlas vid riksdagen, föreslås en tilläggsfinansiering på sammanlagt 127,4 miljoner euro för konst och kultur för minskning av konsekvenserna av covid-19-epidemin. Understöd har utdelats till yrkesutbildade och firmor inom konst och kultur, teatrar, orkestrar och museer som får statsandel, nationella konstinstitutioner, så kallade aktörer inom det fria fältet och olika samfund inom kultursektorn inom samtliga olika konstarter, föreningshus, kulturarvsplatser, kulturevenemang och festivaler, biografier och bolag som producerar filmer, anordnare av grundläggande konstutbildning och arbetsverk inom sektorn.

Enligt uppgifter från arbets- och näringsministeriet har det från ministeriets förvaltningsområde under 2020 tilldelats cirka 120 miljoner euro till aktörer inom den kreativa sektorn som olika stöd genom Business Finland, NTM-centralerna, kommunerna och statskontoret. I maj 2021 lämnade regeringen en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt kostnadsstöd för företag till riksdagen. I propositionen ingår även ett nytt stödinstrument, evenemangsgarantin, som statskontoret skulle kunna bevilja från början av sommaren 2021 till evenemangsarrangörer för de kostnader som arrangören uppgår.

Helsingfors 24.5.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko